

לג:

אלו מציאות פרק שני בבא מציעא

מסורת הש"ס

עין משפט
גר מצוה

א [עין תוספות ב"ב קמ"א
ל: ד"ה שני וי"א]
ב [דוגמתי פסוקים ק"א]
ג [אבות פסוק ד' משנה ג'
ד [ב"ב ק"א] (ה' יבמות ג'
ה [קדושין ס': ג' ע"ג י': מג:
ו [ב"ב ק"א] (ז' ק"א קמ"א:
ז [ק"א] (ו' נוספות מ': מנדרין
ח [פסחים א'] (ו' נוספות מ':
ט [נ"קמ"ל ד'] (ט' וי"א)
י [תוספות ב"ב ק"א] ד"ה
למור]

תורה אור השלם

1 קרא בגין אל תחשך
כשפיר דבר קולך ודבר
לעמי פשעם ולבית
יעקב תחנא:

ישעיהו נ"ח א
2 שמעו דבר ה' התורין
אל דברו אמרו אחיכם
שואיכם מנדיכם למען
שמי יבדד' ה' ונראה
בשמוחכם ור' יבשה
ישעיהו ס"ו ה

גליון הש"ס

גפ' אלו ע"ה ארץ
פ' סוטה דף כ"ג ע"א
מו"ק ד"ה ר"י שמואל:
רש"י ד"ה ב"ב וי"א
שם שם שם שם שם
תנ"ך דף כ"ג ע"א תוספות
ד"ה וי"א:

הגהות מור"ב

רשנבור

א [ב"ב ד"ה מתקן לה
רמ' ג"כ ע"ה סוטה ע"א
דף י' ע"ה ודף י' ע"א
והנה ע"ה י"א ע"ה
שם ע"ה י"א ע"ה
ה"ה ואלו מתקן לה]

רבינו חננאל

רבי קל לא רצה להורות
בפני רב ור' חננאל. בעט
מניה רב חסדא מרב חננאל
תלמידי ור' רב חסדא
כלומר תלמידי חרין שרבו
והנה מבטו ופסאליה
התלמיד ופסאליה מוסף
הרב חסדא כדאמר
והנה ר' חננאל למדתי
ברבתי ופסאליה ור' חסדא
ומתלמידי יתיר מכולם
תלמידי כגון ר' חסדא
ייתא אבדית אבירי ור' חסדא
לא חושב רב חננאל ברעתי
רב ר' (הוא) (חסדא)
על עצמו שאל ר' חסדא
כענין תלמידי שצריך לו
רבו וכעס והישיב חסדא
חסדא לא צריכא לו ולא
לחידודי ולא לפסולת
אנא צריך לקבל ממני
עד מלאה לך לפני מ'
שנה בשמלתי מ' שנה
עומד התלמיד עד רעת
רבו כדכתיב ואולך אחכם
ארבעים שנה במדבר וגו'
ולא נתן ה' לם לב
לדעת וגו': אוקפוד להרדו
ולא עול לבני (הרדו).
רב חננאל יתיר ארבעין
תעניתא דחשודא לרב
חסדא. רב חסדא יתיר
ארבעין תעניתא משום
דחשודא דרבי חננאל.
דרש ר' יהודה ב"ר אלעי
שמעו דבר ה' התורין
אל דברו אלו תלמידי
חכמים וכו'.

הדרן עלך אלו מציאות

המפקיד אצל חבירו בהמה או כלים נגנבו או שאבדו שילם ולא רצה לישבע וכו' עד למי משלם למי שהפקידן אצלו
וכן הלכה. ומקשי ווא אין [אדם] מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם כלומר האין יכול המפקיד להתנות כפילו
למי שהפקידן בידו והא אפי' ר' מאיר דסבר אדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם כי האי גונא לא אמר.

ימי רבי נשנים משנה זו. הא דקמי גמרא אין לך מדה גדולה מזו
לפי שמשנתו תלמידי שמאי והלל שהיו לפניו שלשה דורות רבו מחלוקות
במורה ונעשית בשמי מוריתו מתוך עול שגזר מלכיות וגזירות שהיו
נחרין עליהן וימחקן קל לא היו יכולים לתת לזכר דברי החולקים עד

ימיו של רבי שגמון הקב"ה לו חן
בעיני אנטינוטס מלך רומי כדאמרין
ב"ב דף י"ד וקמ' ונחמ' מלכה ושלח וקבן
כל תלמידי ר' ח' ישראל ועד ימיו לא
היו מסכתות סדורות אלא כל תלמיד
ששמע דבר מפי גדול הימנו גרסה
ונחן סימנים הלכה פלונית ופלונית
שמעתי משם פלוני וכשנחקרנו
אמר כל אחד מה שמע ונתנו
לזכר לעמי המחלוקת דברי
מי ראוין לקיים וסידרו המסכתות
דברי עתיק לנדס ודברי יבמות
לנדס ודברי קדשים לנדס וסמס
נמי במשנה דברי יומדים שראה
רבי אה דכיהס ושנאן סמס כדי
לקבוע דבריהם כמותם לפיכך אמרו
נגמרא אין לך מדה גדולה מזו שיתנו
לזכר לעמי המשנה: שצקו כולי עלמא
מסני. מלחורו על גרסת משנתם:
ואולו כפר גמרא. לחשוב כדכרס:
הדר דרש לנו הוי ד' למשפ' לפי
שירא פן ישכחו המשניות ויחליפו
שמות התכמים ונמקום חיוב יאמרו
פטור ונמקום אסור יאמרו מותר:
מאי דרש. מהחילה כשדרס שגמרא
גדול: לעמי פשעס. עמי דהיינו מ"ח
את מטאס את קורא פשע סהיה
לס לתם לזכר לעמי משנתם שיעירו
לס על העיקר ולא יורו הלכה מתוך
למי שהפקידן אצלו יגשבו ולא רצה לשלם
נמצא הגנב משלם חרבעה וחמשה למי משלם
משלם חרבעה וחמשה למי משלם
לבעל הפקדון: גמ' למה ליה למחני בהמה
ולמה ליה למחני כלים צריכי דאי תנא
בהמה הוה אמינא בהמה הוא דמוקני ליה
כפילא משום דנפיש טירחה לעיולה ולאפוקה
אבל כלים דלא נפיש טירחיהו אימא לא
מוקני ליה כפילא ואי תנא כלים הוה אמינא
כלים הוא דקמוקני ליה כפילא משום דלא
נפיש כפליהו אבל בהמה דכי טבח ומכר
משלם תשלומי ד' וה' אימא לא מוקני ליה
כפילא צריכא מתקף לה רמי בר חמא והא
ה"ל מ' דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם ואפילו
ה"ל מ' בגון פירות דקל דעבידי דאחו אבל הכא
כו'

המפקיד אצל חבירו בהמה או כלים
נגנבו או שאבדו שילם ולא רצה
לישבע אשהרי אמרו שומר חנם נשבע ויוצא
גמצא הגנב משלם תשלומי כפל טבח ומכר
משלם תשלומי ארבעה וחמשה למי משלם
למי שהפקידן אצלו יגשבו ולא רצה לשלם
נמצא הגנב משלם תשלומי כפל טבח ומכר
משלם תשלומי ארבעה וחמשה למי משלם
לבעל הפקדון: גמ' למה ליה למחני בהמה
ולמה ליה למחני כלים צריכי דאי תנא
בהמה הוה אמינא בהמה הוא דמוקני ליה
כפילא משום דנפיש טירחה לעיולה ולאפוקה
אבל כלים דלא נפיש טירחיהו אימא לא
מוקני ליה כפילא ואי תנא כלים הוה אמינא
כלים הוא דקמוקני ליה כפילא משום דלא
נפיש כפליהו אבל בהמה דכי טבח ומכר
משלם תשלומי ד' וה' אימא לא מוקני ליה
כפילא צריכא מתקף לה רמי בר חמא והא
ה"ל מ' דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם ואפילו
ה"ל מ' בגון פירות דקל דעבידי דאחו אבל הכא
כו'
קנייה לך מעכשיו שגוף הפרה מכר לו דהשתא הכפל שלו ממילא:
למא
כג. התנאים מבלי עולם שומרים הלכה מחון משנתם: מנדיכס אלו ע"ה. ש"ח שטוף ומתועבין להן כנדה: שמה האמר אבד
פכרס. של אלו שהרי כמילא למען שמי יכנה ה' דמשמע שהם אומרים אכל אין הדבר כן: פ"ל ונראה בשמחמסס. ולא נאמר וארצה
בשמחמסס ק' אמר הנביא אי ואחיס שונאים ומנדיכס כולנו נראה בשמחמסס: וס' יבשו. אותם שהם עובדי כוכבים שאינם ממנו
ואין נקראין על שם ישראל הם יבשו ישראל ישמחו:

הדרן עלך אלו מציאות

המפקיד. ולא רצה לישבע. שנועם שומרים שלא פשע בה ושלא שלח בה יד שהיה יכול ליפטר בשנועה זו שהרי אמרו כו':
למי שהפקידן אצלו. דכיון דשילם קנה כל תשלומיה. ונגמראס) מפרש טעמא: גמ' דמקני ליה כפילא. הבעלים
מקנין לשומר כפל העמיד להשתלם כדאמר לקמן בשעשה שמסרה לו לשומר על מנת כן מסרה שאל מגנב ויראה וישלם יהא כפל
שלו: אימר מקנה ליה כפילא. לא מסרה לו מתחילה על מנת כן: דלא נפיש כפליהו. שאין באין ליד ארבעה וחמשה שאינה
נוהגת אלא בשור וזה נכנס: מסקיף לה רמי כו'. א' א' מהמחני קא מתמה: וסא אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם. והאין הקנו
לו בעלים כפל זה שעדיין לא נתחייב בו גנב: ואפילו לר' מאיר דאמר. כפ"ג דקדושין (דף ג' ב.) הרי את מקודשת לי על מנת שאתגיר איכא
למיגמר מינה מוכר פירות דקל לחבירו עד שלא בא לעולם דאפילו בה רב הוה ורב נתמן לקמן בזהרוב נשך (דף ס"ו): דעבידי דאחו גרסין:
מ'

אחיכס אלו בע"ה בקרא. שאינם יודעים דניים והוראות כי
אם על פי בעלי גמרא שונאים אלו בעלי משנה שפסוקים
לידע כמו בעלי גמרא ואינם יודעים בירור הדבר מנדיכס אלו
ע"ה ששונאים מ"ח ושמה האמר אבד
ישראל ישמחו ועובדי כוכבים יבשו:

הדרן עלך אלו מציאות

המפקיד. איך דלא גרסי או
שאבדו משום דכאכידה
ליכא כפל וס' לישב שכן טוען הנפקד
ואחר כך נמלא הגנב אי נמי אנו
יודעים שנגנבו מתוך ביתו אך אין
אנו יודעים אם פשע או שאבדו
שאנו יודעין שגנבד ממנו אך לא
יעינן אם על ידי גניבה או על ידי
דבר אחר:

נגנבו. ה"ה אם אחר פשעתי
שהכפל שלו כדאמר בגמרא
מנו דאי בעי פטר נפשיה בגניבה
אלא אורחא דמילתא נקט נגנבו שהוא
רגלים לטוען דבר שהוא פטור אע"פ
שהוא רוצה לשלם וריבין פ' דמתני'
נמי ה"פ דהנפקד אומר שנגנבו
בפשעה ולא רצה לישבע היינו ולא
רצה לישבע לשקר: בגון פירות
דקל דעבידי דאחו. וא"ת והכא
אפילו אי עבידי דאחו האין יקנה
הכפל כמעות ששילם והלא מעות
אין קנות אלא למיסק עליה כמי
שפרע ועוד מאי קפידן כמקון מי
ימר דמיגנבא והלא כששילם כבר
נגנבה והול' מי ימר דנגנבה פירוש
כדבר נגנבה שמה נאנדה ויש לומר
דהמקשה סבר דנאנדה שמה הקנה
לו הפרה לקנות הכפל כשיבא ואע"ג
דנפקד מי שמת (כ"ג דף קמ"ו): אמר'
דנדקל לפירות אפילו רבנן מודו דקני
בקבלה הלכה למשה
מסיני. ולעולם הוי דן
לפניה ויתר דן התלמוד
פ' הוי דן דן למשנה
שהיא מדה וטעמא עליה
שכר השגונא אנו נרין
בה כמדי אכל המתקטק
ביתלמוד אפי' השגונא
השבות עלי כדדונת
שורה לו דלקדק על עצמו
שלא יכשל אפי' בשגגה
לפי שהפקידן עליו אפי'
כחש השגורה שונאמר
ואיכיוו נשעיה מאד
מלמד שהקביה מרדק
עם פכיוו אפי' כחש
השגורה ור' חננאל
כל זה וכו' פירשטור
הוי ודאי בתלמוד ששנת
כענין תלמידי שצריך לו
הזיר אתה המתקטק
בתלמוד ששנתו עולה
לך ודון וכו' יהודה ב'ר'
אלעי דרש הג' לעמי
פשעם אלו תלמידי חכמים
ששנתו נעשית להם
כדדונת וכו'. אמר דלא
הלמינו חכמים שבכפל
ועומדין זה מלפני זה
וקרעין זה על זה וכו'.
פ' כיון שרשאין זה עם
זה בהכרח למורין זה מזה
טעמי חרבה כדכר הוא
חשבו לא אחר לחבירו
לפטר ועומדין זה מפי זה
וקרעין זה על זה אבל
לענין השבת אבדית את
מנית שבי אביו ומחיר
לרבו אלא אם הוא רבו
מוכר. רב חסדא הוא
תלמידי רב חננאל דרסו

המפקיד אצל חבירו בהמה או כלים
נגנבו או שאבדו שילם ולא רצה
לישבע אשהרי אמרו שומר חנם נשבע ויוצא
גמצא הגנב משלם תשלומי כפל טבח ומכר
משלם תשלומי ארבעה וחמשה למי משלם
למי שהפקידן אצלו יגשבו ולא רצה לשלם
נמצא הגנב משלם תשלומי כפל טבח ומכר
משלם תשלומי ארבעה וחמשה למי משלם
לבעל הפקדון: גמ' למה ליה למחני בהמה
ולמה ליה למחני כלים צריכי דאי תנא
בהמה הוה אמינא בהמה הוא דמוקני ליה
כפילא משום דנפיש טירחה לעיולה ולאפוקה
אבל כלים דלא נפיש טירחיהו אימא לא
מוקני ליה כפילא ואי תנא כלים הוה אמינא
כלים הוא דקמוקני ליה כפילא משום דלא
נפיש כפליהו אבל בהמה דכי טבח ומכר
משלם תשלומי ד' וה' אימא לא מוקני ליה
כפילא צריכא מתקף לה רמי בר חמא והא
ה"ל מ' דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם ואפילו
ה"ל מ' בגון פירות דקל דעבידי דאחו אבל הכא
כו'
קנייה לך מעכשיו שגוף הפרה מכר לו דהשתא הכפל שלו ממילא:
למא
כג. התנאים מבלי עולם שומרים הלכה מחון משנתם: מנדיכס אלו ע"ה. ש"ח שטוף ומתועבין להן כנדה: שמה האמר אבד
פכרס. של אלו שהרי כמילא למען שמי יכנה ה' דמשמע שהם אומרים אכל אין הדבר כן: פ"ל ונראה בשמחמסס. ולא נאמר וארצה
בשמחמסס ק' אמר הנביא אי ואחיס שונאים ומנדיכס כולנו נראה בשמחמסס: וס' יבשו. אותם שהם עובדי כוכבים שאינם ממנו
ואין נקראין על שם ישראל הם יבשו ישראל ישמחו:

המפקיד. ולא רצה לישבע. שנועם שומרים שלא פשע בה ושלא שלח בה יד שהיה יכול ליפטר בשנועה זו שהרי אמרו כו':
למי שהפקידן אצלו. דכיון דשילם קנה כל תשלומיה. ונגמראס) מפרש טעמא: גמ' דמקני ליה כפילא. הבעלים
מקנין לשומר כפל העמיד להשתלם כדאמר לקמן בשעשה שמסרה לו לשומר על מנת כן מסרה שאל מגנב ויראה וישלם יהא כפל
שלו: אימר מקנה ליה כפילא. לא מסרה לו מתחילה על מנת כן: דלא נפיש כפליהו. שאין באין ליד ארבעה וחמשה שאינה
נוהגת אלא בשור וזה נכנס: מסקיף לה רמי כו'. א' א' מהמחני קא מתמה: וסא אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם. והאין הקנו
לו בעלים כפל זה שעדיין לא נתחייב בו גנב: ואפילו לר' מאיר דאמר. כפ"ג דקדושין (דף ג' ב.) הרי את מקודשת לי על מנת שאתגיר איכא
למיגמר מינה מוכר פירות דקל לחבירו עד שלא בא לעולם דאפילו בה רב הוה ורב נתמן לקמן בזהרוב נשך (דף ס"ו): דעבידי דאחו גרסין:
מ'

המפקיד אצל חבירו בהמה או כלים נגנבו או שאבדו שילם ולא רצה לישבע וכו' עד למי משלם למי שהפקידן אצלו
וכן הלכה. ומקשי ווא אין [אדם] מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם כלומר האין יכול המפקיד להתנות כפילו
למי שהפקידן בידו והא אפי' ר' מאיר דסבר אדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם כי האי גונא לא אמר.

